

Časopis s podobami za slovensko mladino.

S prilogo „Angelček“.

Štev. 10.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1907.

Leto XXXVII.

Bogastvo in zadovoljnost.

Mladi Janko čredo pase
na zeleni trati,
zida si prsteno hišo —
s tem si dolgčas krati.

Zida si prsteno hišo,
misli misli zorne:
„O, da kdaj imel bi hiše,
drage in prostorne!“

Lahko v svetli bi kočiji
vozil se po sveti:
Ogledaval mesta, sela
v zimi in poleti. —

Bogatin po cesti beli
z belci se pripelje,
gleda dečka, pa vzbudijo
hipom se mu želje:

„Da vrnila bi se meni
ura iz mladosti,
dal bi zanjo vse bogastvo,
nične vse radosti.“

Taras Vasiljev.

Lastovici.

Pripihale so sapice
sèm od severa hladné,
so pihale in pregnale
ptičke v južne deželé...

Tja čez morje, kjer pomladi,
kjer poletja večna so,
tja je lastovka hitela,
da je zebkalo ne bo.

Zdrava bodi, kjer mi bivaš,
ptička mila, ti sedaj;
a se vrni skoraj, skoraj...
in s teboj pomlad nazaj...

Lavoslav.

Blago srce.

Povest. V spomin † ravnatelju Jožefu Hubadu. — Spisal *Juraj Pangrac*.

(Dalje.)

VI. „Kaj sem storil!“ . . .

Ne podnevi, ne ponoči ni imel miru nesrečni Koprivar. Kakor da se praži njegovo srce na žrjavici, tako ga je pekla vest in mu klicala resno in grozeče, kakor glas iz onkraj groba: „Kaj si storil!“ . . . A on si ni mogel umiriti in potolažiti nemirnega srca, pekoče vesti. Koder je hodil in kjer je bil, povsod se mu je zdelo, da vidi preganjalce za seboj. Nehote se je oziral nazaj; a ko se je prepričal, da mu še ni pravica za petami, je vendarle zavil v stran* in bežal, bežal, kakor da je zažgal mesto za seboj . . . Tudi ponoči ni imel miru; bežal je v sanjah pred preganjalci, ki so mu sledili celo v očetovo hišo. Ko so ga ondi zgrabili, da ga zvežejo, je vpil obupno: „Pustite me, vse poravnam! Nesrečni trenutek mi je bil v pogubo — me je zapeljal! Vse povem: jaz sem podpisal nakaznico in dvignil denar!“ . . .

„Oh, kaj sem storil!“ — — —

Kadar je zapel poštni rog in je šel Janko vprašat, če je že prišel denar, je sedel Koprivar v kot, je nemirno gledal v tla in prešteval Jankove nepotrebne stopinje. Vest pa mu je vpila: „Lej, ti ga podiš, tvoj greh! — Oh, kaj si storil!“ . . . Ko je videl, kako se gospodinja čemerno drži in kako jezika nad Jankom, ki ji ne more plačati, se je Koprivarju zdelo, da mu rubijo dušo, da mu režejo jetra in obisti . . . In ko se je gospodinja celo razljutila in vrgla tovariševe reči čez prag, je Koprivar nehote vstal in vzdignil roke kakor v obrambo, da bi ga ne pahnili v ječo ter zaloputnili in zaklenili trdo duri za njim . . . In ko mu je vročil pri slovesu goldinar, se je tresel — zakaj, bal se je, da bi ne spoznal Janko svojega denarja in bi ga ne potirjal, rekoč: „To je moj goldinar! Kje so še drugi? Kje jih imaš še štiriindvajset?“ . . .

Ah, da se je moralo tako zgoditi!

Videl je zapisano tovarišovo ime na tabli v šolski veži. Kaj bi ne vedel, kaj če to reči: Denar ima Janko, denar! In stresel se je; zakaj črno misel je bil zagledal; črno misel, ki mu je legla na oči kakor senca, da ni prav videl, kam drži pot . . . In roka se mu je stegnila in zbrisano je bilo tovarišovo ime na tabli. Potem pa je stopil k šolskemu slugi in rekel: „Dajte mi prijatelja Savinška nakaznico; krajcarja nima, da bi dobil nakaznico, pa je mene poslal ponjo; tu imate krajcar, dva!“ In je vrgel dva črna krajcarja na mizo — — —

Vzel je Koprivar nakaznico pri šolskem slugi ter jo skrivaj podpisal. Pač ne bi bil nihče spoznal, da je ni podpisal pravi prejemnik: tako je znal Koprivar ponarediti tovarišev podpis. Nato pa je vzdignil denar na pošti — S tresočo roko ga je preštel, potem pa spravil v svoj žep, kakor da bi

bil njegov. Tako si je prisvojil tuje blago: svojemu tovarišu je pa izpred nosa izmaknil nakazani denar — tat je postal Jurij Koprivar — — —

Ko so njegove roke štele in spravliale denar, so njegova usta še vedno zatrjevala: „Eh, podpisal sem, podpisal; a njegovega denarja ne maram, denar izročim njemu samemu.“ A takrat ni bil Koprivar več samsvoj gospod; tedaj ga je bil pohlep po denarju, tako na lepem dobljenem, že oglušil in oslepil. Roka se mu je tresla, ko je spravljal denar, in srce mu je bilo od razburjenosti, da je slišal njegove utripljeje in udarce. Vest se mu je vzbudila, — kaj vzbudila! — Vstala je in stopila predenj in mu zažugala s prstom; a on se je izgovarjal: „Podpisal sem, a denar izročim Janku . . .“ Spravil je denar in bežal pred vestjo in še vedno zatrjeval: „Nazaj mu dam!“ A ko je zapravil prvi goldinar, si je šele priznal: „Ne, ne morem mu več dati denarja, ne morem več!“ Bežal je dalje pred svojo vestjo, ki mu je vedno žugala: „Daj nazaj, kar ni tvojega!“ In je obstal in si rekel: „Resnično, poneveril sem, kradel sem denar, opeharil sem svojega tovariša!“ In tedaj je šel v se in se je kesal, žal, da le za kratek čas! . . .

Rekel si je večkrat: „Vržem mu denar nazaj in mu porečem: Tvoj je, spravi ga!“ — a goldinarja je manjkalo. In zagledal je v duhu Judeževe srebrnike, ki jih veliki duhovniki niso marali devati v templjevo škrinjico. In se je zbal, da bi tovariš ne maral denarja, ker je manjkalo goldinarja . . . Bil je tedaj zelo razvnet in skoro zmeden. Ko je šel mimo krčme, je stopil noter in je zahteval pijače. Poslej si je z vinom gasil peklo v duši. Pozno, pozno v noč je prihajal domov. Vest se mu je oglašala še s strašnejšim glasom: nesrečneža je zmedla še bolj. Bežal je iz mesta, pa zopet v gostilno. Tako je zapravljajl denar . . . Ko je minil teden, mu je ostal samo še en goldinar, druge je vse pognal. Izginili so kakor kafra. Ta preostali goldinar je posilil tovarišu Janku ob slovesu.

Že se je nagibal, da bi odložil butaro, da bi vrgel peklo iz srca. Neki glas mu je govoril: „Ojunači se in pojdi k prijatelju; odkrij mu srce in prosi ga odpuščanja, vse bo poravnano!“ A pred oči mu je stopilo vse, kar vse je moral pretrpeti Janko, ker ni bilo denarja. Videl je svoj greh, velik in grd; še veliko večjega in grjega, kakor je bil v resnici. In prestrašil se je svojega greha, da je kar zatrepetalo v osrčju. Skoro slišal je glas, ki se je zazibal v njegovi notranjosti: „Kaj, ali mu moreš pogledati v oči in priznati hudobno dejanje?“

Njegovo samoljubje, njegov ponos se je vzbudil in je bil prevelik; njegova odločnost, pogum premajhen! In pa: kaj bodo rekli ljudje?

Pa komaj je nastopil čas počitnic; že ni bilo več skrito, kar je bil storil. Od tovariša Savinška je dobil poziv: Vrni! Pismo, čisto kratko, je slovelo tako:

Nakaznico, glasečo se na 25 gld., ki je došla name 7. t. m., si podpisal Ti in nato si prejel denar na pošti, kakor je brzojavno poročal c. kr. poštni urad v mestu. Meni denarja nisi dal, komu drugemu ga izročevati nisi imel pravice, torej imaš Ti denar v rokah. Ako se hočeš izogniti nasledkov, povrni mi takoj denar!

Zavôje, 15. julija 18..

Pozdravljen!

Janko Savinšek.“

V prvem trenutku ni vedel Koprivar, ali prav čita ali ne; toda kmalu je spoznal, da je gola istina, kar je zapisano v listu: „Že so mi na sledu, že me preganjajo! U, ū! . . .“ Ob tem spoznanju se mu je storilo črno pred očmi; za mizo se je moral prijeti, da ni omahnil. „Uŭŭ! U—ŭ—ŭ!“ je zajavkal in sopel kakor meh. Osuplo in strmeče je gledal z debelimi očmi, tja sredi zidu, v kot, kakor da je tam zapisano, kar ima zdajzdaj priti čezenj.

Ko se je nekoliko pomiril, je pobral pismo, ki mu je od osuplosti in razburjenosti padlo iz rok, da ni vedel, kdaj. Potem se je pa zravnal in bežal v gozd.

Par dni je taval po gozdu in se skrival, pazeč, da ga domači niso zalotili, ter razmišljal, kaj storiti. A zdaj, ko je ležal nesrečnež na tleh, ovit in zadržnjen z vrvmi, ni bilo težko delo satanu, zadržniti žrtvi še vrat. A hudoba je počakala, da si ga zadrigne Koprivar sam. Vé satan predobro, da se privali skala, prevrnjena na robu hriba, z velikim hruščem in truščem v dolino; tam pa obstane in ne misli več na višave, kamor se z lastno močjo nikdar več ne more povzpeti. Tudi Koprivar se je prekucnil s hriba in lopnil v dolino; a tu obstane. Z lastno močjo se ne povzpe nikdar več v višave. Nima več moči, da bi priznal, prosil odpuščanja in prestal kazen za svoje dejanje. „Ne, ne morem, nazaj ne morem!“ si je sam priznal.

Potem nãprej v hudobiji! Zatekel se je k laži in tajanju. Strah pred ljudmi: kaj bodo rekli; sram pred tovarišem, pred katerim bi moral gledati v tla in jecljati kakor otrok, sta delovala na nesrečneža z mogočno silo, da ni našel moči, da bi stopil na pravo pot in priznal in poravnal svoj dolg.

Par dni je torej taval Jurij Koprivar po gozdu in se skrival po kotih in razmišljal, kaj storiti. Naposled pa ni več pazil, da bi ga ne zalotili domači v njegovih mislih; z drznim čelom je stopal po sobi gorindol. Načrt samoobrambe je bil gotov.

„Nič, ne bom te prosil, grji si od mene!“ je zabrusil predse, stopil trdo na peto, vzel pero in napisal:

„Dragi! Ti si mi pisal tako odločno, naj Ti izročim denar. Kaj hočeš od mene? Ko sem šel k šolskemu slugi po nakaznico, si me čakal pred vratmi, potem pa si na pošti dvignil denar. Drugo me ne briga. Na Tvojo zvijačo ne odgovarjam.

Pozdravljen tudi Ti!

Na Luži, dne . . . . .

Jurij Koprivar.“

Tako je pisal. In ko je prečital list in ga oddal na pošto, se mu je zdelo, da je prav storil, da je dobro pisal. In usta so se mu nasmejala. „Kdo mi more spričati, kdo dokazati, da ni tako, kakor pišem!“ je dejal prešerno in si gladil golo brado. „Zdaj pa se naj zgodi, kar hoče; prijatelj naj stori, kar drago, pogumno in brezobzirno mu stopim na nogo! Ha, ha, ha!“

(Dalje.)

O jagnje, ti belo jagnje!...

(Konec.)

II.

Prestrašilo se je tudi jagnje nenadnega tuljenja. Hitro je dvignilo glavo in se je pri tem zadelo ob bruno mostiča. Pretrgal se je ob njem rdeči trak; zacingljaj je zvonček in je padel v vodo. Jagnje pa je poskočilo in odbrzelo čez most. Prišlo je v goščavo onstran polja in se izgubilo v nji...

Še dolgo sta se smejala dečka tam za vrbljem. Umila sta se in se preoblekla. Nič nista pomislila. Bila sta zadovoljna, da se jima je vse tako lepo posrečilo. Odpravila sta se proti domu in sta šla po stezi proti vrtovom. A takrat je prišel naglih korakov iz vrta gospod davkar.

Zagledala sta ga Ivo in Lojze, in ker jima ni bila vest lahka, sta se prestrašila... Povedala je Marica doma, da je videla dva povodna moža; od straha se je tresla in jokala. Pa je nemara spoznal gospod davkar, da sta se bila našemila samo dva dečka — Ivo in Lojze — našemila se, da strašita lahkoverne deklice. Pa gre zdaj gledat, kje tičita, in gorje njima, če prideta v njegove pesti!

Tako sta mislila oba in vroče jima je bilo. Obrnila sta se hitro od vrtov in sta jo pcedila vsak na eno stran čez polje. Gospod davkar pa se je ustavil in je gledal za njima. Potem se je obrnil in je šel nazaj.

„Poznam ju,“ je zamrmral; „gotovo sta bila ta dva ptička... Naj le letita, kamor hočeta — ne uideta mi...“

Čamrov Ivo je pribežal v gosto jelševje in se je vsedel ves zasopel na tla. Kraj nježa so šumeli mehki valovi modre Save; šumeli tako, da se je slišalo, kot bi nekaj očitali. Ivo jih je poslušal — in takrat se je prebudil v njegovem srcu kes. Zdelo se mu je, da mu očitajo valovi: Ti, Ivo, zakaj si strašil deklici, ki ti nista storili nič žalega? Lepo in veselo sta pripeljali jagnje k potočku, a ti si se namazal in si bil Kosobrin. Prestrašila se je Marica in tudi Cilka... in jagnje se je prestrašilo in je zbežalo kdovekam.

Zdaj šele je pomislil Ivo, da se je jagnje gotovo izgubilo. Prej je bil mislil, da je hitelo za Marico, a zdaj šele mu je prišlo na pamet, da ni videl jagnjeta nikjer. Pa je letelo v goščavo in se je izgubilo... Iskali ga bodo in ga morebiti ne bodo našli — a kaj bo potem, ti navihani Ivo, kaj bo potem? —

„O, zakaj sem bil tak, da sem se našemil za Kosobrina?“ se je pokesal Ivo in v srcu ga je bolelo in peklo. „Zakaj sem bil tak, o, zakaj?“

A s kesom se je prebudil v njegovem srcu tudi strah. — „Spoznal me je gospod davkar,“ je govoril. „Saj kdo ima na naši vasi tako kapico kot jaz? Samo jaz jo imam... In ko me je zagledal gospod davkar, je rekel gotovo takoj: To je Čamrov Ivo in nihče drugi... Pojde povedat očetu — joj, kaj pa potem?“

Od skrbi in strahu Ivo ni mogel več sedeti. Vstal je in je hitel naprej v goščavo. Blodil je dolgo in si ni upal domov. Večer se jel delati — lepo so zažarele bele gore in vrhovi jelš so se stresli v lahkem vetrcu, in veje so zašumele pritajeno. Žuboreli so valovi modre Save prijetno in srebrno

in so pljuskali lahko ob bele kamene. Samotna sinica se je oglašala, a kmalu se ni genilo nič več v gostem jelševju. Samo valovi Save so žuboreli in pljuskali pritajeno in so postajali vedno bolj črni.

„Ivo, ne blodi tod — pojdi domov, ker se dela že noč . . .“

Takrat se je dvignil Ivo z velikega štora, kamor se je bil usedel pred pol ure, skesan in nemiren. Šel je čez polje in se je plazil domov . . .

Drugi dan pa ga je zadela v šoli pravica — zaprt je bil z Lojzetom celo popoldne do trde noči. Videl je Marico, kako je jokala, ko je pravila gospodu učitelju, kako sta jo strašila povodna moža . . . In jagnje, o, belo jagnje je izginilo in se ne vrne nikoli več . . . Gospod davkar je naznanil vso stvar in zatožil Iva in Lojzeta. Lojze je trdil, da ni res, in je legal, a Ivo je priznal takoj vse. Da, našemila sta se v Kosobrina in sta šla strašit deklici . . . Povedal je vse po pravici in se ni bal nobene kazni. Tako sta bila zaprta oba — zaprta do trde noči in sta mislila žalostne misli . . .

Pa še ni bilo vsega dovolj. Ko je prišel Ivo zvečer iz zavora domov, je bil tepen namesto, da bi bil dobil večerjo. Izvedeli so doma vse, in Ivo ni tajil. Pozno v noč je moral klečati; v začetku je jokal, a kmalu je obrisal solze in ni niti zdihnil več. Mračno je gledal v temni kot, dasi so ga skelele oči, in se je čutil trudnega, da bi bil padel najrajši kar na trda tla in bi zaspal tam.

Počasi so tekle minute naprej, in Ivo je slišal, kako je bila ura v zvoniku deset. Oče in mati sta že davno spala . . . A takrat se ni mogel več zdržati — sedel je nazaj in se je naslonil ob zid. Njegove trudne oči so se zaprle — Ivo je zaspal. Potem pa je vstala mati in ga je spravila v posteljo.

Zgodaj zjutraj se je prebudil Ivo. Lepo je sijalo solnce skozi okno in veselo so prepevali ptiči na vrtu. Ivo si je mel oči in vsa včerajšnja nesreča mu je prišla na misel. Vse je bilo že končano in prestano, samo, ko bi bilo spet jagnje pri Marici. Ali izginilo je in šlo v goščavo. Slišal je bil, da so ga iskali včeraj ves dan, a niso ga našli nikjer. — Ivo je čutil, da je sam kriv vsega: kriv žalosti in grenkih solz, ki jih pretaka Marica že dva dni; kriv skrbi, ki more zdaj očeta zaradi njega, in vsega je kriv Ivo, ta poredni in nerodni Ivo.

„Danes je četrtek,“ je pomislil Ivo. „Grem iskat jagnje, pa če ga iščem tudi ves dan — najti ga moram . . . Morda bo potem kaj boljše.“ —

Urezal je v leskovem grmu močno palico in je odšel preko polja. Do potočka je prišel in se je ustavil pri mostiču. Tam sta se bila našemila z Lojzetom v Kosobrina, in tu se je začela vsa nesreča . . . Ivo je gledal v čisti potoček, ki je šumljal tiho mimo njega. In tedaj se mu je zazdelo, da se sveti nekaj na dnu, kakor bi ležalo tam čisto zlato. Zgenilo se je tam včasih nekaj rdečega in je bilo ozko in dolgo. Zavihal je Ivo rokav in je segel v vodo. Čez trenotek pa je že zazvončkljal zvonček v njegovi roki in je bil privezan na rdeč trak.

„Jagnječji zvonček!“ se je razveselil deček in je zaklical na glas. „Dobro znamenje — o zdaj dobim jagnje, o, prav gotovo ga dobim.“

Radosten je zazvončkljal in je hitel naprej v goščavo. Za vsak grm je pogledal, k vsaki skalici je stopil in je zaklical tupatam skozi gozd:

„O, jagnje, ti belo jagnje!“ . . . A nihče mu ni odgovoril, samo ptiči so prepevali vesele pesmi . . . Obhodil je lvo že ves gozd, a jagnjeta ni našel nikjer. Postal je žalosten, a vendar še ni izgubil poguma in upanja. — Gotovo ga dobi, pa če mora tudi vrh gorâ . . . V potočku je našel zvonček, in če je našel zvonček, pa najde gotovo tudi jagnje. Tako je mislil lvo, ko je prišel na konec goščave in je stal pod goro. Steza se je vila kvišku, ozka in strma; bilo je samo kamenje in le tuintam je stal samotni grm.

„V Robe pojdem,“ je sklenil lvo. „Morda je šlo jagnje tja gor . . . Lepi pašniki so tam in sočna trava. Pa se pase nemara tam gori in je veselo in brezskrbno.“

Šel je lvo po stezi navzgor in čez pol ure je stal visoko tam gori ob Robeh. Lepa senožeja se je zgrinjala pred njim. Visoke trave so rastle tam in lepe rože. Metulji so frfotali ob vonjavih cvetlicah od čaše do čaše; bučele in tisoč drugih žuželk je šumelo prijetno, in veliki, črni murni so sedeli pred luknjicami in so črlikali veselo pesem solncu. Krasno je bilo in vse polno življenja. Tam spodaj pa so stali hlevi, veliki in polni sena.

lvo je šel ob kraju naprej proti hlevom. Oziral se je kroginkrog, kajti trdno je bil prepričan: jagnje mora biti tu in nikjer drugje. Iskali so ga že povsod, a nihče ni mislil, da bi bilo šlo morebiti v Robe, kjer se mu godi boljše kot v dolini . . . In lvo je stopal naprej med travo in njegove oči so iskali jagnje povsod. — „O, jagnje, ti belo jagnje!“ . . .

Bližal se je že hlevom, a jagnjeta ni še videl nikjer. Trava je postajala višja. V bližini je nekje zažuborel skriven studenec. lvo je stopil k njemu in je zaklical še enkrat. In tedaj se je oglasilo tam od hleva iz visoke trave nekaj tiho in rahlo.

„O, jagnje!“ je zavriskal lvo in je tekel proti hlevu. Resnično — tam se je paslo jagnje davkarjeve Marice. Veselo je mulilo sočno travo in je pogledalo začudeno dečka. Potem pa je prihitelo k njemu in je zabeketalo veselo.

„O, jagnje, ti belo jagnje!“ je klical lvo in je vzel belo živalco na roke. Od samega srčnega veselja bi ga bil najraje pojedel. Plesal in vrtel se je med travo, da bi bil pameten človek mislil: Lej, obnorel je od samega veselja . . . Pa je našel samo jagnje davkarjeve Marice; iskali so ga drugi, pa ga niso našli. On pa je šel v Robe in ga je dobil tam. Lepo se je paslo med travo in je beketalo veselo . . . Pa se bo razveselila Marica in nič več ne bo huda na lva, ki se je našemil v Kosobrina. Ej, spet bo lepo in se bo lahko prikazal jutri brez skrbi v šoli . . .

Privezal je lvo zvonček jagnjetu na vrat in je zavriskal, da se je čulo gotovo doli v vas. In slišali so ga ljudje, pa so si gotovo mislili: lvo, ej, lvo je dobil jagnje . . . Šel je v Robe; k hlevom je stopil, pa ga je dobil . . . In Marica ga je slišala in zaklicala tam na vrtu: „O, jagnje, ti belo jagnje!“ . . . Dobil ga je Čamrov lvo, pa ga pripelje nazaj . . .“

lvo se je napotil nazaj in za njim je skakalo jagnje. Lepo in srebrno se je glasil zvonček in rdeči trak je bil že čisto suh in se je svetil. Po stezi sta šla navzdol in čez uro sta prišla na polje. Čez potoček sta spela, in jagnje se je ozrlo v grmovje. In lvo se je zasmejal.

„Ej, jagnje, pa misliš, da se ti spet prikaže Kosobrin? Bodi mirno — Kosobrin hodi pred tabo.“

Prišla sta že do vrtov in tedaj je zaskrbelo lva. Kako naj popelje jagnje do Marice? Če stopi v davkarjevo hišo, ga prime gospod davkar za ušesa, in potem bi bilo hudo . . . Naj ga pusti na vrtu, pa bi zbežalo spet kam in potem ga išči nanovo! — Skrbelo je lva, in v teh skrbeh je prišel do davkarjevega vrta. Pogledal je čez plot — in je videl tam pod hruško Marico. Sedela je v senci in je gledala žalostna v travo.

„Marica, oj, Marica!“ je zavpil lvo. „Pripeljal sem ti jagnje . . .“

In dvignila je Marica glavo. Priletela je potem k plotu in je odprla vrata. Resnično — zagledala je svoje ljubo jagnje, ki se je stisnilo veselo k svoji gospodarici. Zlati zvonček je imelo na vratu in rdeči trak. Lepo je bilo, o, tako lepo in veselo! — „O, jagnje, ti belo jagnje!“

Marica se je vrtela in plesala okrog svojega ljubljenca in sama ni vedela, kaj bi naredila z njim od samega srčnega veselja. Pa bi bil mislil pameten človek: Lej, obnorela je od same radosti . . . Pa je našla samo jagnje, svoje belo jagnje. Pozabila je na vso žalost, ki jo je morala prestati v teh dneh. Prijela je lva za roko in mu rekla:

„O, da si pripeljal jagnje! . . . O, da si ga pripeljal!“ . . .

Pa je stopil tisti hip gospod davkar k njima. Ko ga je zagledal lvo, se je prestrašil tako, da je pozabil sneti kapico z glave. Povesil je oči in je strahoma pričakoval, kdaj ga prime gospod davkar za ušesa.

„Moje jagnje, papa . . . moje jagnje!“ je klicala Marica. „Pripeljal ga je . . . lvo ga je dobil in ga pripeljal . . .“

A gospod davkar ni prijel lva za ušesa. Okregal ga je in ga je pohvalil, da je tako lepo poravnal krivico. In lvo mu je moral povedati vse, kako je iskal jagnje in kje ga je našel. Marica je šla s svojim jagnjetom proti hiši in gospod davkar je stopil za njo. lvo se je pa zmuznil iz vrta in je veselo tekkel proti domu. Ej, pa ga le ni prijel gospod davkar za ušesa — pa ga ni, četudi je govoril tisti dan Svétnikov Lojze, da ga je. Trdil je in se je bahal, da je čepel za plotom in je videl, kako je nategoval gospod davkar lvetova ušesa — upil je in jokal in prosil, pa ni nič pomagalo.

Lojze se je bahal, a nazadnje je doletela njega samega bridka usoda. Pa je sedel nekega dne tam za vrbljem in je mislil, kako bi ulovil postrv, pa ga je zasačil gospod davkar tam. Hotel je bežati, a ni mogel več, ker ga je gospod davkar že držal za jopič. In kaj je bilo potem, ni videl nihče . . .

Ko je šel Lojze potem čez polje, je srečal tam lva. lvo se mu je zasmel, ko je videl objokani Lojzetov obraz in njegove rdeče oči in njegova — rdeča ušesa. Zagledal je tudi gospoda davkarja, ki se je izprehajal sredi polja — in bilo mu je vse jasno.

„Ohá, kaj te je?“ ga je podražil. „Pa imaš rdeča ušesa in piko na nosu — pa te je!“

Smejal se je lvo. A Lojze ni rekel ničesar. Grdo je pogledal tovariša in je hitel naprej . . .

Jož. Vandot.

Čudežno pomnoženi ribji lov.

Izgubljeni Jurček.

Dopolnil je Jurček štirinajst mladih in razposajenih let. V krepkega, postavnega fantiča se je povzpел, močnega kakor hrast in vitkega kot jelka. Vesela je bila mati upapolnega sina, ponosen je bil oče nanj.

In zgodilo se je lepega jesenskega večera. Baržunasto nebo se je temnilo, in sence so legale kot pogrebna koprena čez sanjajočo krajino. Prijel je oče Jurčka za rokav in ga je peljal pred kočo. Sedla sta na hrastovo klop.

Večerni dih je pihljajl in prinašal s seboj fantovske pesmi z vasi. Radostno je bilo večerno ozračje, in jesenske nade so plavale čez mračne poljane.

Jurček in oče sta pletla živahen pogovor v tisti lepi večer. Deček se je smehljajl, ker je bilo vse tako prijetno in nebeškolepo.

Ali naenkrat ... kakor bi bilo padlo raz sanjajoče nebo ... stopilo je v dečkovo dušo nekaj neznanega, težkega in bolealnega. Mislil je Jurček, da se je utrnila plameneča zvezdica na črnini neba in se potopila daleč, daleč za vztočno pogorje. In ostalo je v duši težko in dušeče ...

Tako je izginił Jurčku smeh raz lice v tistem upapolnem jesenskem večeru. Oče je opazil, kako je izginił ta smeh raz sinovo lice, in je menil, da je prišel resen čas zanj. Zato so tudi očetove besede postajale resne ... resne kakor življenje. Nič radosti ni bilo v njih in nič smeħa ...

„Veš, dragi moj, močan si že, dovolj močan, da greš v življenje. Doslej sva skrbela jaz in mati zate, odslej pa se peħaj sam, kakor že moreš in znaš ... Znaj, božja volja je takó, da postane človek močan in vzame butaro na rame ...“

Težke in svinčene so bile te besede očetove. Jurček ni bil vajeñ takega pogovora, ker še ni pil trpkega keliħa. Hipoma pa je prišlo ... po božji volji je prišlo ... v njegovo dušo. Moralo je priti enkrat ...

In pokimal je deček s težko glavo in je šepetnil komaj slišno: „Pojdem, oče ... Mizar bom ...“

In zgodilo se je takó.

Precej drugo jutro je navezal deček culico in je pokleknil pred očeta in pred mater ... „Blagoslovita me!“ ...

Tako se je poslovil od očeta skrbnega in od matere ljubeče. Zadnje besede roditeljev so bile: „Hodi z Bogom, in Bog bo hodil s teboj!“

In Jurček je stopal po beli cesti v daljni svet. Krmežljivo jesensko jutro je snivalo nad njim. Tuintam je zaškripal tovorni voz, in voznik je poknil z bičem.

Jurček pa je premišljajl nekdanje in bodoče dnóve. Počasi in zamišljeno je hodil, kakor bi ne vedel, kam naj krene ...

„Kam?“ —

Težko je bilo vprašanje, in še težji odgovor. Ali Jurček je bil razumen deček in povrhu pogumen in močan.

„Kam vendar? — V mesto ali kamorkoli, kjer so mizarji.“ Lahek je bil dečku odgovor, in prav malo je pomišljal: Povsod, kjer solnce teče, se kruh peče . . .

In zažvižgal je Jurček radostno popevko in stopal moško v pisani svet. V srcu pa so mu vendar vstajali žalostni spomini na žalostno slovo.

Takó je potoval in cestoval Jurček, malo žalosten in malo vesel, s culico v roki in z rdečico na licih — — —

Prav srečno je prišel v trg in se je oglasil pri mizarju Kržetu.

„Kaj želiš, dečko?“

„Mizar bi postal rad, učen in umeten.“

„In kaj so tvoj oče . . . kmet ka-li?“

„Kmet so, kmet . . . Jaz pa želim, da se izučim za mizarja.“

„Dobro, dečko, prav dobro. Ostal boš pri meni in se boš učil. Velik si že dovolj in močan tudi.“

„Močan kakor hrast in velik kakor smreka . . . so mi dejali oče.“

In vstajalo je v Jurčku velikansko upanje. Mizar postane, tako učen kakor jih je malo na širokem svetu. Ko se bo izučil, ne bo delal sam nič več, ampak bo le ukazoval in bo učil druge. Lepo mu bo potekalo življenje svojo prijetno pot, in nikjer ne bo več srečal težkih misli in duhomornih skrbi.

V upih pomladnih je odložil Jurček svojo culico in je postal mizar-ski učenček v tistem malem trgu pri mizarju Kržetu.

Toda, ne vem zakaj — vsi mizarški učenčki so bili v tistem malem trgu razposajeni in hudobni. Vsi so hodili tisto široko pot, ki pelje malo-krat v cerkev in često v hudobije. Tudi Jurček — žalujta, skrbni oče in ljubeča mati! — je zabredel s tovariši na taisto pot. Nič več ni ostal tisti dobri in veseli Jurček nekdanjih dni, ampak je bil komaj medel spomin na nekdanjega Jurčka.

Tudi pridnosti mu je zmanjkalo nekega lepega dne. Pričel je pohajkovati. To pa je bilo preveč mojstru Kržetu. Prijel je dečka za uho, ko je prišel na dom, in mu je pokazal pot v svet: „Hajdi, potepin!“

In Jurček je potočil solzo in navezal culico ter šel križemsvet. Oči je povesil, ker ga je bilo grozno sram . . .

In čez teden in dan je prispel h čevljarju Anžiču v malem mestu.

„Kako, fante? . . . Bil bi rad čevljar?“ . . .

„Da, gospod, čevljar bi bil rad . . . Učen, da bi šival grofom in princem svetle čevlje.“

„Prevelik in premočan si za čevljarja. Ti bi potrgal vso dreto.“

Ni šlo Jurčku v glavo, da bi mogel biti kdo premočan in prevelik. Zmajal je z glavo.

„No, pa ostani pri nas. Bomo poizkusili.“

In Jurčku se je zopet porodilo pomladno upanje. K grofom in princem bo hodil, ko se izuči, seveda le pomerjat svetle čevlje. Morda bo šival tudi belemu carju majhne, lepo okrogle čevlje, z biseri okrašene . . .

In odložil je Jurček culico in je sedel na okrogli stolček. Stare škarpete je vzel v roke in pričel zbijati z močno roko.

Zgodilo se je pa spet nekega solnčnega dne, da si je zaželel Jurček vesele in poskočne tovaršije. Mojstra Anžiča ni bilo v delavnici, in — — — Jurček je odložil kopito in smuknil na ulico.

Takó je zopet zašel na široko pot. Zdavnaj je že pozabil besed, ki sta mu jih v slovo govorila oče in mati: „Hodi z Bogom, in Bog bo hodil s teboj.“ — Jurček je postal potepin, dan za dnem večji, da mu ga ni bilo para med čevljarskimi učenčki.

In prigodilo se je nekoč, da je prijel mojster Anžič svojega učenca za uho in mu pokazal pot v svet: „Hajdi, potepin!“

Jurček je potočil dve debeli solzi, navezal culico in odšel križemsvet.

In potoval je — izgubljeni sin — dolgo, dolgo širom zemlje. Nikjer ni bilo obstanka zanj.

Še danes potuje izgubljeni sin po svetu. Postaral se je že in izgubil moč. Strgan rokav nosi in palico beraško v rokah — — —

A. P. Grigorjev.

Pol za smeh, pol za res.

Iz torbe o. Ivana Svetokriškega.

(Priredil Josip Balič.)

18. Zakaj so svetniki v belih haljah?

V skrivnem razodenju čitamo, da je videl sv. Janez evangelist svetnike in svetnice božje v sneženobelih haljah. Zakaj je pač ljubi Bog ogrnil svoje prijatelje v belo tančico? No, to nam lepo razlaga sv. Bernard. On piše, da je Gospod Bog sv. Janezu pokazal svetnike v platnenobelih haljah zato, da bi mi dobro premislili, kako so morali, preden so postali deležni nebeškega veselja, na zemlji veliko trpeti in se mučiti, prav takó, kakor se muči človek, da iz konopelj in lanú izgotovi gladkolično platno, in iz njega belo tančico. In res, dokaj dela, skrbi in sitnosti ima človek, preden dobi iz rastlin lepobelo robo. A ravno to je kristjanu opomin, naj si tudi on veliko prizadene, poti in trudi, da bode kdaj vreden beloplatnene tančice.

Konoplje dozore in se porujejo koncem julija meseca. Potem se zvežejo v pestí, te pa v snope, ki se gojé na močilih, ali pa tudi po rosnih travnikih kakih štirinajst dni in več. Tako premôčene se potem dobro osuše na pekočem solncu, a posušene se otolčejo na čoku. Nato se tarejo pest za pestjó v trlici, da odletí od njih pezdír. Strte se gladijo v gladenici. Zglajene se izročé mikarju, da loči predivo od hodnika, da predivo zvije v povesma ter priredi za prejo. Povesma prediva natikajo predice na pres-

lice ali brljeke ali pa na kolovrate ter vijejo iz njih dolge niti, ki se nabirajo na vretenu. Ko se napolni vreteno, se zmotá dolga nit na motovilu v štreno. Štrene se belijo potem v lugu in na solncu. Obeljene se denejo še na posebno motovilo ter se zmotajo v klopce. Klopci se naberó na vrv in se izročé tkalcu. Tkalec nasnuje klopce na statve in tké platno, vijoč ga v trobele, iz kojih se režejo prestrala (rjuhe ali ponjave), srajce, spodnjice, prti in prtiči, brisalke, pregrinjala in jadra. Tudi vrvi, mreže ali vrše in plahte se napravljajo iz konopnine.

Slično kakor s konopljo se ravná tudi z lanom. Iz njega dobivamo še bolj belo platno. Že naši pradedi — stari Slovani — so radi belili platno in še pred sto leti so se pečali Slovenci pridno s pridelovanjem lanú, kar nam priča naš Vodnik, ki je zapel:

Terice pogačo,
potico jedó:
lanovi Slovencem
cekinè nesó.

Zdaj menda pojmite, kaj vsega je treba, predno dobimo iz neznatnih rastlin, kakršni sta lan in konoplja, to, kar hočemo, namreč platno. A platno še ni tančica. Treba ga je še večkrat lužiti, žmikati, sušiti in líkati, da postane lepo, belo in gladko. Dovolj je torej pri tem truda, dovolj skrbi in potrpežljivosti.

Glejte, ravno toliko in še več so se morali truditi, skrbeti in trpeti svetniki, da so postali vredni belih halj, s kojimi jih je ogrnil Gospod Bog. Bili so v tej solzni dolini tiste konoplje in tisti lan, kojega so neusmiljeno trle vsakojake nezgode: bolezni, revščina, izkušnjave, preganjanja. Prestali so srečno vse to, in zdaj slavijo svojo zmago ter gledajo blaženi svojega Boga od obličja v obličje. Njih sneženobeke halje pa nas resno opominjajo, naj te junake posnemamo v vsem, da postanemo kdaj deležni njihov sreče in veselja.

* * *

19. Volja božja.

Le oni človek je vselej potolažen in razveseljen na zemlji, ki se iz srcá vda v voljo božjo, ne želeš drugega, nego to, kar Bog hoče. To je kaj lepo spoznal napolitanski kralj Alfonz, ki je bil dal napisati na svojo kraljevo krono z zlatimi črkami besede: „Zgodí naj se volja božja!“ To resnico nam je bistrourmno predočil tudi oni slikar, ki je bil naslikal svetlo solnce, poleg njega pa postojno, a pod njim črnosive oblake, iz katerih se je neprestano bliskalo, grmelo in treskalo, kakor da bi imelo vsega biti konec. Postojna pa je držala v kljunu listek s pomenljivim napisom: Rideo fulmen proxima soli! „Smejem se streli, ko blizu sem solncu!“ Tako tudi vsak izmed nas lahko reče: Ne bojim se nobene nevihte, če se grejem v žarkih volje božje.

Tega prepričanja je bil tudi vzgledni angleški kancelar Tomaž Moor. Ko je nekoč dobil od soproge žalostno novico, da jim je pogorel grad

z vsem, kar je bilo notri, pogleda vdan v voljo božjo v nebo ter pravi :
„Zahvalim te, Oče nebeški, za ta kelih, ki si mi ga poslal.“ Nato sede
ter odpiše svoji ženi takole :

„Preljuba Alojzija !

Iz Tvojega pisma sem doznal, da je pogorel naš grad. Ker je Bogú
tako dopadlo, je naša sveta dolžnost, da se mu zahvalimo ter se z njim
razveselimo. Zato prosim, idi precej s celo družino v cerkev Bogu se
poklonit in se mu zahvalit. Tvoj

Tomaž.“

Kaj praviš k temu ti, ki sramotno obupuješ ali celo preklinjaš, ko te
kaj trpkega zadene? Premisli vendar, da je to volja božja, kateri pokoriti
se mora hočeš-nočeš slednji človek.

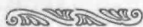
Jeseni.

Pridite vendar v četrtek
gledat, pogledat naš vrt :
jabolka zorno so rdeča,
hruške pa sladke kot strd.

Še teden, in tukaj bo doba,
ko nam dozôrel bo sad ;
v dušicah naših pa takrat
vzcvela bo rajska pomlad.

To bode krika na vrtu,
ko bo vse rdeče po tleh !
Nam se pa venomer zibal
bode krog usten nasmeh.

Slavko Slavič.

Ptičkam v slovo.

Vtihnili so ptičev zbori,
vse odpravlja se na jug,
čez doline in gorice,
preko širnih vodnih strug.

Kaj je novega na jugu,
daleč doli, ljubi zbor,
mi sporoči po vetriču,
ki na sever pljul bo gor.

Šel i jaz bi s ptiči - selci,
da polet mi Bog je dal,
ah, takó pa v praznem gozdu
samotarec bom ostal.

Z Bogom, ptički, srečen pôlet
čez morje in hrib in gaj —
drugo leto v cvetnem maju
srečno svidenje Bog daj !

Mokriški.

Boj med brati.

Zbrali smo se dečki čvrsti,
vsi junaki kar po vrsti.

Boben poje, tromba piska,
četa naša krepka vriska,
prapor vije se nad nami,
vije se pod nami prah,
puške naše pa na rami
smrt grozijo, boj in strah...

Prapor nam je žepni robec,
tromba iz lubada trobec,
boben — lonec zdavnaj nov,
puške — šibe iz grmov.

Doli v polju postojimo,
v dve se vrsti uvrstimo:
vrsta vsaka bitvo nosi,
milosti nikdo ne prosi — —
Boben zdajci zaropoče,
vabi v sredo bitve vroče.
Kakor tica golobica
prapor nad bojniki kroži;
kakor tica kukavica
vmes hripavo boben toži.
Ta se smeje, oni vriska,
drugi tretje v beg potiska:
vstane jeka, vika bojna,
da rose nam čela znojna,

omaguje vrsta naša,
z vikom se zastonj ponaša,
in zaman pomoči išče.
V prah je prapor padel zdajci...
Plahi puščamo bojišče,
in bežimo v skok kot zajci.

Pa je vodja trdne volje —
spet nas skliče v ravno polje,
po junacih vrljih bara,
strahopetneže pokara.
Hrabrim znamenja pripenja,
oj svetinje — iz korenja!
Vstane smeh in bojna vika,
četa k četi se pomika,
stopa v dolgo redno vrsto,
vodja kliče: stopaj čvrsto!
In kot prek močil žerjavi
gremo po dehteči travi
proti ljubi rodni vasi.
Spev krepak iz prs se glasi;
Vse cvetoče kakor roža,
bratska nas ljubezen boža.
Zremo svet krasán pomladni,
kaj nam to je, če smo gladni?
Saj doma pri polni skledi
razvrstimo se po redi:
in za grla lačna, suha
v mleko nadrobimo kruha.

Vneslav.

Vetrič jesenski.

Vetrič jesenski
se poigrava
z listom rumenim
v ozračju vesel...

List je ukradel
bil na drevesu,
hitro odbežal
v višavo je z njim...

Bratci za bratcem
padajo urno —
kmalu zasanja
že golo drevo...

Vesna pa vrne
kdaj se bogata,
liste prinese
drevesom nové...

Dneve življenja
čas zaigrava —
a jih ne vrne
nobena pomlad...

Lavoslav.

Listje in cvetje.

Modrost v pregovorih, domačih in tujih.

Blagoslov.

Kar Bog blagoslovi, nihče ne ugonobi. *(Komur Bog pomaga, mu najhujši sovražnik ne more škodovati.)*

Blagoslov pride od zgoraj, a zdolaj je treba tudi pomagati. *(Bog pomaga onim, ki sami storé, kolikor morejo.)*

Brez blagoslova se med izpremeni v žolč. *(Nobena reč ne uspeva prav in ne hasne, ako ni božja volja.)*

Kdor blagoslov seje, blagoslov žanje. *(Kdor drugim dobro želi in rad pomaga, mu drugi tudi vračajo milo za drago; pa tudi Bog jih rad podpira.)*

Kjer ni božjega blagoslova, tam ne pomaga nobena sreča. *(Le na božjo pomoč se smemo gotovo zanašati.)*

Blato.

Starega blata ne mešati. *(Že pozabljene napake in druge neljube stvari naj se ne spravljajo vnovič v razgovor.)*

Iz blata ne nastane drugega nič kot prah. *(Iz slabe reči se ne dá narediti nič dobrega.)*

Boljši je dobiček na blatu kot izguba na dišečem kadilu. *(Boljše je nizkotno pa koristno opravilo kot imenitno in prijetno — pa škodljivo.)*

Najbolje gnoji ono blato, ki ga gospodar na čevljih znosi na njivo. *(Če gospodar sam pridno dela ali vsaj skrbno nadzoruje, se veliko pridelja.)*

V blatu ne odseva solnce. *(Plemeniti ljudje se oddaleč izogibljejo vsake podlosti.)*

Če bolj mešaš blato, bolj smrdi. — Čimbolj teptaš blato, tembolj se razširi in razprši. — Blato je najbolje pri miru pustiti. — Ne mešati blata! *(Grde in nečastne reči naj se na tihem poravnajo; v javnosti naj se ne obravnavajo.)*

Blato se prijemlje kolesa, rja železa. *(Zelo mora biti pazen in oprezen, kdor ima veliko opraviti med ljudmi, da se ga ne oprime kaj slabega.)*

Blato se ne dá pozlatiti. *(Podla zlobnost se ne dá popolnoma prikriti ali olepšati.)*

Kogar z blatom ometavajo, je blaten. *(Večkrat najnedolžnejši človek po zlobnih jeziki izgubi dobro ime.)*

Kdor druge blati, samega sebe onesnaži. *(Obrekljivec in opravljivec samega sebe kaže v slabi luči.)*

Kdor po blatu ploska, oškropi sebe in druge. *(Kdor grdo govori ali ostudno piše, grdi sebe in škoduje drugim.)*

Reki: Blatu prilivati luže. — Blato z blatom snažiti — Z blatom se umivati. *(Slabo reč s slabo zagovarjati.)* — Iz blata priti v lužo *(iz ene nadože v drugo.)*

Računska naloga.

Koliko je dvakrat pet in dvajset?

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnji številki.)

Rešitev zastavice v št. 9.:

Gregorčič.

Prav so uganili: *) Štelcar Josip, sluga kn.-škof. pisarne v Mariboru; Nagu Danica, učenka v Orehovici pri Št. Jerneju; Ojstriž Cenka in Pepca v Ljubljani; Vrbič Pavel, učenc IV. razr. v Sodražici; Rebolj Fr., organist, Šuster Jozefina, cerkvena pevka v Češnjicah; Meglič Sabina, učenka VI. razr. na Vranskem; Muri Albina, učenka III. razr., Muri Mihaela, kmetica, Štular Marija, kuharica, in Mohorič Ivanka, natararica, na Jezerskem; Rott Mera, učenka VII. razr. v Zagorju ob Savi; Ditrich Milena, učenka III. razr. v Postojni; Kovač Anica in Pepica, naučitelj, hčerki v Zatičini; Balaskovič Alojz v Župetincih pri Sv. Antonu v Slov. Goricah; Zacherl Minka, Slavka in Francek, učenci v Ljutomeru; Grašek Slavko in Ivanka v Kamniku; Orožen Marta, učenka v Kamniku; Jezovšek Milica in Anka, učenkni na Vranskem.

*) Neka naročnica je rešila: Jurčič. Pomniti pa je, da mesto „Jur“ pišemo Jurij (Juri).

„Vrtec“ izhaja 1. dne vsacega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 5 K 20 h, za pol leta 2 K 60 h — Uredništvo in upravnništvo sv. Petra cesta št. 78, v Ljubljani.